

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.018.05.2018
P/18/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/18/076 – Przestrzeganie zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w gminach turystycznych¹

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler

Iwona Soroczyńska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/186/2018 z dnia 11 czerwca 2018 r., nr LKA/262/2018 z 21 sierpnia 2018 r. oraz nr LKA/331/2018 z dnia 26 października 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 1 – 2a)

Jednostka
kontrolowana

Urząd Miasta Ustroń², Rynek 1, 43-450 Ustroń

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Pan Ireneusz Szarzec, Burmistrz Miasta Ustroń³

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli⁴ w Urzędzie podejmowano działania na rzecz zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, w ramach których uwzględniono potrzeby związane z rozwojem turystyki na terenie gminy Ustroń⁵, a stwierdzona nieprawidłowość nie miała negatywnego wpływu na realizację tych działań.

W dokumentach planistycznych, tj.: w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*⁶ oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniono potrzebę rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Gmina nie wyegzekwowała natomiast od przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego obowiązku opracowania – na lata 2010 - 2017 wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, w sytuacji gdy realizowano w tym okresie zadania w zakresie rozwoju i modernizacji tych sieci.

Urząd prawidłowo kontrolował sposób poboru wody i odprowadzania ścieków nie tylko przez obiekty turystyczne, ale również przez pozostałych użytkowników sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. W Urzędzie prawidłowo prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, jak również przeprowadzano kontrole tych zbiorników. Pobór wody z sieci wodociągowej i odprowadzanie ścieków przez odbiorców z terenu Gminy był monitorowany przez podmiot zewnętrzny.

¹ Okres objęty kontrolą: lata 2010-2017.

² Zwany dalej *Urzędem*.

³ Zwany dalej *Burmistrzem Miasta*.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

⁵ Zwana dalej *Gminą* lub *Miastem*.

⁶ Zwanym dalej *Studium*.

Burmistrz Miasta spełniał obowiązek określony w art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁷, informując mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Kontrole jakości wody oraz ujęć wody prowadzone w latach 2010 - 2017 na terenie Miasta przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Cieszynie oraz Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nie wykazały w okresach wzmożonego ruchu turystycznego znacznego wzrostu poboru wody i pogorszenia jej jakości. Ilość oraz jakość odprowadzonych do środowiska ścieków oczyszczonych również nie ulegała znaczącej zmianie i spełniała warunki określone w pozwoleniu wodno-prawnym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

1. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych potrzeb rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej adekwatnie do rozwoju infrastruktury turystycznej

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gminie Ustroń funkcjonowało przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne pod nazwą *Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o.*, którego udziałowcami były gminy powiatu cieszyńskiego⁸, w tym Ustroń. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków odbywało się na podstawie umowy zawartej pomiędzy Spółką a Miastem Ustroń w dniu 1 lipca 2004 r.

(dowód: akta kontroli str. 4 – 15)

1.2. W okresie objętym kontrolą powierzchnia Miasta obejmowała 59 km². Na obszarze tym zamieszkiwało ponad 15 tys. mieszkańców⁹

Długość sieci wodociągowej w kolejnych latach od 2010 r. do 2017 r. wynosiła: 91,1 km, 94,9 km, 96,1 km, 98,6 km, 99,3 km, 100,2 km, 101,0 km i 104,9 km, a długość sieci kanalizacyjnej odpowiednio: 93,6 km, 94,3 km, 95,9 km, 98,6 km, 99,7 km, 100,7 km, 103,1 km i 107,5 km.

W 2010 roku mieszkańcy korzystali z 1677 zbiorników bezodpływowych na nieczystości, a w kolejnych latach, odpowiednio z: 1583, 1527, 1471, 1386, 1307, 1161 i 1071 takich zbiorników. Z przydomowych oczyszczalni korzystano tylko w 2014 r. (2), 2015 r. (4) i w 2016 r. (6). Zbiorniki bezodpływowe były zaewidencjonowane w programie RECORD pn. *Ewidencja urządzeń kanalizacyjnych*.

Na koniec 2017 roku zawartych było 4552 umowy z odbiorcami, korzystającymi z sieci wodociągowej na terenie Miasta Ustroń. Ilość wody ujętej i uzdatnionej dla odbiorców z Ustronia wyniosła w 2017 r. łącznie 229 821 m³, w tym z zasobów podziemnych (Jaszowiec) 178 030 m³ i z zasobów powierzchniowych (Poniwiec) 51 791 m³. W tym czasie odprowadzonych zostało siecią kanalizacyjną z Ustronia łącznie 815 093 m³ ścieków (dopływ na oczyszczalnię ścieków i „obca” woda, tj. pobierana z własnych ujęć), w tym do oczyszczalni Ustroń 669 329 m³ i 145 764 m³ do oczyszczalni Skoczów. Ilość ścieków odebranych ze zbiorników bezodpływowych i przekazanych do oczyszczalni wyniosła 55 143 m³.

(dowód: akta kontroli, str. 16 – 66)

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1152, dalej zwana *ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę*.

⁸ Cieszyn, Skoczów, Wisła, Strumień, Chybie, Golezów, Debowiec, Hażlach, Brenna i Istebna.

⁹ W latach 2010-2016 Gminę zamieszkiwało odpowiednio: 15 514, 15 534, 15 543, 15 499, 15 452, 15 420 i 15 357 osób.

Według danych zamieszczonych na koniec 2016 roku w *Banku Danych Lokalnych*¹⁰, w części dotyczącej urządzeń sieciowych, budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej stanowiły 59,5% ogółu budynków mieszkalnych w Ustroniu, z wodociągu korzystało 76,9% mieszkańców¹¹, a z kanalizacji - 90,0%. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła na koniec 2016 roku 103,1 km, tj. o 9,5 km (10,1%) więcej niż w 2010 r.. Burmistrz Miasta Ustroń wyjaśnił, że: *Tereny miasta gdzie występuje zwarta zabudowa są w całości skanalizowane i miasto projektuje dalszą rozbudowę kanalizacji umożliwiając skanalizowanie terenów gdzie nie ma zwartej zabudowy, ale występują tereny przeznaczone pod rozbudowę mieszkaniową.*

(dowód: akta kontroli str. 16, 67 – 69)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Ustroniu było od 48 (w 2010 r.) do 58 (w 2017 r.) obiektów turystycznych¹². Według stanu na koniec 2017 roku do sieci wodociągowej przyłączone były 54 obiekty (93,1%). Własne ujęcia wody posiadały 4 obiekty (6,9%); do sieci kanalizacyjnej przyłączonych było 47 obiektów (81,0%), a 11 obiektów (19,0%) wyposażonych było w bezodpływowe zbiorniki na ścieki. Żaden z obiektów turystycznych nie posiadał własnej oczyszczalni ścieków. Burmistrz Ustronia wyjaśnił, że: *Obiekty turystyczne na terenie Miasta Ustroń zlokalizowane są głównie w dzielnicach Ustroń Zawodzie i Ustroń Jaszowiec, obie dzielnice są w całości wyposażone w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną.*

(dowód: akta kontroli str. 69 i 72)

W sprawie działań podejmowanych w Ustroniu w celu zaspokojenia zwiększonego zapotrzebowania na wodę w sezonie turystycznym, odprowadzenia i oczyszczenia zwiększonej ilości ścieków powstających w sezonie Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Na terenie miasta niezależnie od sezonu w całości jest zaspokajane zapotrzebowanie na wodę przez Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. lub przez lokalne ujęcia wody na terenie posesji właścicieli. Zwiększone w sezonie turystycznym zapotrzebowanie na wodę pitną pokrywają trzy podstawowe i jedno zapasowe, niezależne ujęcia wody, których zatwierdzone zasoby dyspozycyjne przewyższają zwiększone potrzeby popytu a tym samym zapewniają bezpieczeństwo zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną w tym okresie. Dodatkowo na terenie Gminy Ustroń funkcjonuje siedem strefowych zbiorników retencyjnych, których pojemność zapewnia ciągłość dostawy wody w przypadku wystąpienia awarii sieci wodociągowej, a także wyrównują przepływy w sieci wynikające ze zróżnicowanego dobowego oraz godzinowego poboru wody. Ze względu na występujące okresowo przerwy w dostawie prądu (niezależne od Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej), które nasilają się w okresie letnim ze względu na występowanie ekstremalnych zjawisk atmosferycznych wszystkie obiekty strategiczne (pompownie strefowe, ujęcia wód) wyposażone są w agregaty prądotwórcze, które automatycznie uruchamiają się w przypadku wystąpienia awarii. Oczyszczalnia ścieków zabezpiecza potrzeby całego miasta i posiada rezerwę na potrzeby dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są dowożone taborem asenizacyjnym na stację zlewną ścieków skąd kanałem sanitarnym dopływają do oczyszczalni ścieków. Technologiczna przepustowość oczyszczalni ścieków określona w pozwoleniu wodnoprawnym*

¹⁰ <https://bdl.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

¹¹ Na koniec 2016 roku – 15 357 osób.

¹² Tj. obiektów z kat. XIV według ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 ze zm.). W latach 2011-2016 kolejno: 50, 50, 51, 55, 57 i 58 obiektów turystycznych.

przewyższa ilość ścieków, która dopływa do oczyszczalni również w okresie sezonu turystycznego. Dodatkowo na oczyszczalni ścieków w Ustroniu funkcjonują zbiorniki retencyjne, które mogą przyjąć chwilowo zwiększoną ilość ścieków zapewniając prawidłowy proces oczyszczania ścieków surowych. Część ścieków z gminy Ustroń na podstawie umowy cywilno-prawnej odprowadzana jest tranzytem do oczyszczalni ścieków w Skoczowie.

(dowód: akta kontroli str. 69 – 71, 306-307)

1.4. W *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ustroń*¹³ ustalono kierunki rozwoju sieci wodociągowo-kanalizacyjnej oraz uwzględniono uwarunkowania wynikające między innymi ze stanu infrastruktury technicznej.

W rozdziale 5 *Studium – Kierunki Rozwoju Systemów Komunikacji i Infrastruktury Technicznej*, podrozdziałach 5.6. i 5.7 przedstawione zostały zagadnienia zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej; tereny rozwojowe wymagające budowy sieci pokazano na schematach (w formie map dla całego terenu Gminy) pn. *Kierunki rozwoju sieci kanalizacyjnej* i *Kierunki rozwoju sieci wodociągowej* oraz na schemacie pn. *Kierunki Rozwoju Systemów Komunikacji i Infrastruktury Technicznej*. Wskazano, że utrzymuje się zaopatrzenie miasta w wodę z kilku kierunków jednocześnie, lecz wymagana jest budowa nowej sieci rozdzielczej dla terenów urbanizujących się. Dla terenów z istniejącą zabudową przyjęto konieczność rozwoju sieci, remontów i modernizacji układu oraz przekształcenia układu końcowkowego w pierścieniowy. W zakresie gospodarki ściekowej wskazano, że Miasto posiada ukształtowany system odprowadzania ścieków z kolektorami głównymi biegnącymi i nachylonymi z południa na północ z prawą i lewostronną siecią rozdzielczą oraz że utrzymuje się istniejący układ, dążąc do rozbudowy sieci rozdzielczej do istniejących terenów zabudowy, jak również punkt zlewniowy dla przekazywania ścieków z osadników bezodpływowych i zbiorników przydomowych. Dla terenów urbanizowanych projektuje się kanalizację sanitarną typu rozdzielczego.

We wcześniej obowiązującym *Studium* uchwalonym w 2008 r.¹⁴ oceniono, iż źródła wody posiadały nadwyżki wydajności w stosunku do ówczesnego poboru wody, co wskazywało na możliwość rozbudowy sieci wodociągowej. Podano, że na terenie Miasta istnieje sieć kanalizacyjna działająca w systemie grawitacyjno-tłocznym, w obszarze dwóch zlewni oraz że znaczna część zurbanizowanych obszarów Miasta nie posiada kanalizacji sanitarnej (m.in. Lipowiec i Dobka). W dokumencie tym nie ujęto schematów w formie map, jak zrobiono to w *Studium* z 2014 r.

Na terenie miasta Ustroń obowiązywało 26 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzonych od 1997 r. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru strefy uzdrowiskowej „A” Miasta Ustroń¹⁵ (strefa, gdzie znajdował się jeden spośród siedmiu obiektów wybranych do kontroli NIK – obiekt wybudowany w latach 2010-2017) wskazano, że ustala się następujące zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, m.in.: zaopatrzenie w media z sieci dostosowuje się do aktualnych potrzeb poprzez regulację przepływów i strefowanie ciśnienia w sieci, przebudowę lub budowę nowej sieci o średnicach odpowiadających potrzebom. W zakresie zaopatrzenia w wodę

¹³ Przyjętym uchwałą Nr XLIII/449/2014 Rady Miasta Ustroń z dnia 27 marca 2014 r., zwanym dalej: *Studium*.

¹⁴ Uchwała Nr XIX/209/2008 z dnia 29 lutego 2008 r.

¹⁵ Uchwałą Nr XVII/184/2016 Rady Miasta Ustroń z dnia 28 kwietnia 2016 r.

ustalono pełne pokrycie zaopatrzenia z sieci wodociągowej zasilanej z ujęć i sieci obsługujących miasto. Natomiast w zakresie odprowadzenia ścieków bytowych ustalono ich odprowadzanie do sieci kanalizacji sanitarnej lub ogólnospławnej oraz dopuszczono odprowadzenie ścieków bytowych do przydomowych oczyszczalni ścieków lub gromadzenie ich w szczelnych osadnikach zlokalizowanych zgodnie z odrębnymi przepisami, z okresowym ich opróżnianiem i wywozem nieczystości ciekłych.

(dowód: akta kontroli str. 73 – 118, 290 – 293, 351 – 359)

1.5. W dokumentach planistycznych Miasta Ustroń uwzględniono występujące na jego terenie ujęcia wody i ich strefy ochronne. W rozdziale 2.4 części A *Studium* zawarto uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. W podrozdziale 2.2.2. – *Infrastruktura techniczna* omówione zostały zagadnienia ujęć wód. W wykazie ujęć i studni (zawierających 15 pozycji) określono ich nazwy, charakterystyki i lokalizacje, rodzaj strefy ochronnej oraz oznaczenie decyzji. Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają strefy ochronne wokół ujęć wód, adekwatnie do okresu ich opracowywania.*

(dowód: akta kontroli str. 69 – 71, 75 – 96, 294-295)

1.6. Burmistrz Miasta wyjaśnił że: *Gmina nie posiada wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Zadania bieżące związane z funkcjonowaniem wodociągów i kanalizacji przewidziane były w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Plan taki na lata 2018-2021 został opracowany przez Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o.¹⁶ na potrzeby własne prowadzonych inwestycji odtworzeniowych i modernizacyjnych. Plan ten – jako zgodny z dokumentacją planistyczną poszczególnych gmin – został zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników zgodnie z umową Spółki.*

(dowód: akta kontroli str. 69 – 71, 133 – 141)

Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Rozbudowa i modernizacja urządzeń wodociągowo kanalizacyjnych realizowana jest w oparciu o zgłaszane przez mieszkańców potrzeby (np. występujące w okresie suszy braki wody w ujęciach przydomowych), potrzebę skanalizowania terenu w celu ochrony wód podziemnych z uwzględnieniem dokumentów planistycznych.*

Umową z dnia 14 kwietnia 2005 r. Miasto powierzyło Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. prowadzenie eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gminie Ustroń W rozdziale II – Przedmiot i zakres umowy, w § 4, pkt. 9 zobowiązano Spółkę do pisemnego wnioskowania do Burmistrza Miasta o konieczności dokonywania inwestycji modernizacyjnych, odtworzeniowych i zakupów, najpóźniej do końca III kwartału w danym roku na rok następnym. Koszty związane z tymi zadaniami Gmina realizowała w ramach kwot uchwalonych na ten cel w budżecie Miasta na dany rok.

(dowód: akta kontroli str. 69 – 71, 104, 119 – 124, 306-307)

1.7. Celem głównym rozwoju Miasta wynikającym ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń było *Utrzymanie i wzrost znaczenia Ustronia jako najważniejszej uzdrowiskowo-turystycznej*

¹⁶ Zwane dalej Spółką WZC.

miejsowości w Beskidach. W związku z powyższym Studium uwzględniło możliwości powstawania nowych obiektów turystycznych, poprzez realizację celów strategicznych takich jak:

- Zwiększenie powiązań obszaru leczniczo-uzdrowiskowego z centrum miasta i doliną Wisły – C1;
- Rozwój funkcji usługowych centrum miasta – C2;
- Kształtowanie drogi średnicowej na kierunku północ – południe oraz odciążenie centrum miasta od ruchu tranzytowego – C3;
- Zachowanie funkcji rolniczej ze wzrostem znaczenia agroturystyki oraz zachowaniem wartości przyrodniczych miasta – C4;
- Rozwój ośrodków sportowo-rekreacyjnych w oparciu o już istniejące kompleksy i zespoły oraz zwiększenie powiązań w tym zakresie w układzie górskim i przygranicznych obszarów funkcjonalnych – C5;
- Ograniczenie zabudowy obrzeży drogi Nr 941 w celu zachowania wizerunku miejscowości uzdrowiskowo-turystycznej – C5.

Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Dla terenów, na których zlokalizowano 7 obiektów turystycznych wybranych do kontroli [badaniem NIK objęto siedem obiektów turystycznych – przypisek kontrolera NIK] obowiązywał w latach 2005-2012 miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń zatwierdzony Uchwałą Rady Miasta Ustroń Nr XXXI/269/2005 z dnia 7 kwietnia 2005 r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Woj. Śląskiego nr 64, poz.1668 z 23.05.2005 r. (stosownie do wyroków: Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 16.03.2012 r. sygn. II SA/GI 232/12 oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17.10.2012 r. sygn. II OSK 1752/12 została stwierdzona nieważność w/w planu). Na terenie dwóch obiektów obowiązuje od 2016 r. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ustroń, zatwierdzony Uchwałą nr XV11/184/2016 Rady Miasta Ustroń z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru strefy uzdrowiskowej „A” miasta Ustroń, opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 11 maja 2016 r. poz. 2674. W powołanym w powyższych wyjaśnieniach planie ustalono zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, w tym dotyczące zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, poprzez włączenie do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.*

(dowód: akta kontroli str. 110 – 111, 351 – 353, 360 – 366)

1.8. Dla *Strategii rozwoju Miasta Ustroń do 2020 roku*¹⁷ została opracowana *Prognoza oddziaływania na środowisko*, której głównym celem było wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji przedsięwzięć, dla których *Strategia* wyznacza ramy i kierunki rozwoju, m.in. poprzez ocenę realizacji pomiędzy przyjętymi w *Strategii* rozwiązaniami o charakterze planistycznym i organizacyjnym, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 125 – 132, 296 – 302)

¹⁷ Uchwała Nr XXXIX/425/2013 Rady Miasta Ustroń z dnia 19 grudnia 2013 r., zwanej dalej: *Strategią*.

1.9. Na podstawie rejestru skarg i wniosków Urzędu stwierdzono, że w latach 2010-2017 nie wpłynęły skargi związane z: funkcjonowaniem dużych obiektów turystycznych, dostępnością wody w okresie suszy, zagospodarowaniem wód opadowych oraz jakości i ciśnienia wody.

Według wyjaśnień Burmistrza: *Miasto nie otrzymało żadnego zgłoszenia dotyczącego problemów z dostępnością mieszkańców do wody. Ustroń posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej istnieje sieć rozdzielcza wodociągowa do której podłączone są budynki mieszkalne lub są budynki mające możliwość podłączenia. Na terenach o rozluźnionej zabudowie, gdzie nie ma sieci wodociągowej budynki są zasilane z własnych ujęć wody. Miasto Ustroń położone jest w dolinie rzeki Wisły pomiędzy górami Czantoria, Równica i Lipowski Groń. Z gór spływa wiele potoków które są dopływami rzeki Wisły. Wody opadowe z terenu Ustronia spływają grawitacyjnie bezpośrednio do rzeki Wisły, oraz do jej dopływów jak Potok Gościradowiec, Potok Bładniczka, potok Lipowiecki oraz do potoku Młynówka. Od strony zachodniej Ustronia odbiornikiem wód opadowych jest potok Ustroński i dalej rzeka Bładnica.*

Cieki te posiadają liczne dopływy cieków bez nazw, które również są odbiornikami wód opadowych. Na terenach płaskich w centrum Miasta gdzie był problem z odprowadzeniem grawitacyjnym wód opadowych i roztopowych do odbiornika miasto wybudowało dwie pompownie wód opadowych (pompownia wody na ul. Dworcowej i na ul. 3 Maja), co pozwoliło na rozwiązanie problemu. Wody opadowe z terenów parkingów przed skierowaniem do odbiornika są dodatkowo podczyszczane w separatorach i łapaczach piasku. Dodatkowo aby zmniejszyć napełnienie odbiorników podczas długotrwałych opadów deszczu Miasto wydaje zgodę na odprowadzenie wód opadowych z terenów prywatnych posesji tylko w szczególnych wypadkach (np. grunt jest nieprzepuszczalny, występuje zagrożenie utraty stabilności budowli), pozostali właściciele nieruchomości są zobowiązani do zagospodarowania wód opadowych z terenu swoich posesji zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (§ 28)¹⁸, na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych.

W planach zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- a) odprowadzenie wód opadowych z działek budowlanych mieszkaniowych do systemu kanalizacji deszczowej,
- b) nakaz odprowadzania wód opadowych z działek budowlanych mieszkaniowych do gruntu w granicach działki poprzez rozsączanie wody w gruntach przepuszczalnych, o ile w warunkach geotechnicznych posadowienia obiektów nie stwierdzono zagrożenia utraty stabilności,
- c) nakaz odprowadzenia wody z terenów zagrożonych utratą stabilności i osuwaniem się mas ziemnych w przewodach lub szczelnych kanałach poza zagrożony teren,
- d) dopuszcza się rozsączanie wody w gruntach przepuszczalnych na sąsiadujących terenach pod warunkiem, że nie spowoduje to szkodliwej zmiany stosunków wodnych na tym terenie oraz za zgodą właściciela terenu,
- e) nakaz podczyszczania wód opadowych z terenów komunikacji publicznej z substancji ropopochodnych, piasku i związków zawiesiny ogólnej przed wlotem do kanałów deszczowych, rowów i studni chłonnych,

¹⁸ Dz. U. z 2015 poz. 1422 ze zm.

- f) dopuszcza się zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych po podczyszczeniu w miejscu ich powstania,
- g) nakaz kształtowania powierzchni działek w sposób zabezpieczający sąsiednie tereny i ulice przed spływem wód opadowych.

(dowód: akta kontroli str. 281 – 288, 311)

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru strefy uzdrowiskowej „A” Miasta Ustroń¹⁹ (strefa, gdzie znajdował się jeden spośród siedmiu obiektów wybranych do kontroli NIK – obiekt wybudowany w latach 2010-2017) ujęto uregulowania w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

(dowód: akta kontroli str. 146, 360-366)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niewyegzekwowaniu przez Gminę od przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego opracowania wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych określonego w art. 21 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, mimo realizowanych w latach 2010 – 2017 zadań w zakresie rozwoju i modernizacji sieci.

W sprawie braku wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, mimo realizacji w latach 2010 – 2017 rozbudowy w tym zakresie Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Obowiązek sporządzenia „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych” wynikający z art.21 ustawy „Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków” dotyczy przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych a nie Gminy. Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej sp. z o.o. opracowało w latach wcześniejszych na własne potrzeby roczne plany inwestycyjne zatwierdzone przez Radę Nadzorczą w której każda z Gmin w tym Gmina Ustroń mają swoich przedstawicieli. Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej sp. z o.o. posiadają również na własne potrzeby „Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych na lata 2019 -2021” zatwierdzony przez Zgromadzenie Wspólników w którym każda z Gmin w tym Gmina Ustroń mają swoich przedstawicieli. Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej sp. z o.o. i Gmina Ustroń stoją na stanowisku, że nie zachodzą przesłanki art. 21 „Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”, bowiem Przedsiębiorstwo Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej sp. z o.o. nie prowadzi budowy naszych inwestycji a jedynie modernizację sieci i przyłączy wodociągowych. Gmina nie opracowywała „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych” ponieważ zadania ograniczały się jedynie do uzupełnień sieci w terenach uzbrojonych i były określone w Wieloletnim Planie Finansowym oraz w rocznych budżetach. Ponadto istotne jest to, że obiekty turystyczne w Ustroniu zlokalizowane są w dzielnicach Jaszowiec i Zawodzie , które są całkowicie wyposażone w sieci wodociągowo-kanalizacyjne. W przyszłości Gmina przewiduje konieczność opracowania „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych” z chwilą przystąpienia do planowania budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w dzielnicach położonych za ulicą Katowicką (na zachód od centrum miasta).*

(dowód: akta kontroli str. 16, 69-71, 133-141, 306-307, 351-353)

¹⁹ Uchwałą Nr XVIII/184/2016 Rady Miasta Ustroń z dnia 28 kwietnia 2016 r.

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zauważa, że zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (w tym rozwój i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej) należy do zadań własnych gminy, a powierzenie ich realizacji innemu podmiotowi nie zwalnia jej z odpowiedzialności za właściwe wykonywanie tych ustawowych zadań. Nadto, sieć wodno-kanalizacyjna na terenie Gminy podlegała rozwojowi i modernizacji, a zgodnie z zapisami cytowanego art. 21 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, przedsiębiorstwo opracowuje plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, a nie jedynie plan ich budowy. Z tych też powodów Gmina winna wyegzekwować od przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego opracowanie takiego planu oraz podjąć działania w celu jego uchwalenia, stosownie do wymogów art. 21 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W ocenie NIK, Urząd prawidłowo uwzględnił w dokumentach planistycznych zadania w zakresie rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Gmina nie wyegzekwowała od przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego obowiązku opracowania na lata 2010-2017 wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, w sytuacji gdy realizowano w tym okresie zadania w zakresie rozwoju i modernizacji tych sieci.

2. Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy

2.1. W latach 2010 – 2017 Urząd nie wydawał decyzji o warunkach zabudowy dla obiektów turystycznych, posiadających powyżej 50 miejsc noclegowych.

(dowód: akta kontroli str. 142 – 143, 308, 351 – 353)

2.2. W latach 2010 – 2016 opróżnianiem zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy zajmowało się czternastu przedsiębiorców, a w 2017 – trzynastu, gdyż jeden przedsiębiorca zaprzestał wykonywania działalności z dniem 1 stycznia 2017 r. Wszyscy przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w powyższym zakresie posiadali zezwolenia, określone w decyzjach Burmistrza Miasta Ustroń, stosownie do wymogów art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²⁰ i składali do Urzędu kwartalne *Sprawozdania podmiotu prowadzącego działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych*. Ostateczny termin obowiązywania tych zezwoleń określono w przedziale czasowym od 31 grudnia 2018 r. do 3 czerwca 2028 r.

(dowód: akta kontroli str. 144 – 145, 212-267)

2.3. Przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy, w tym dla obiektów o funkcji turystycznej brano pod uwagę istniejące możliwości dostarczania wody bądź odbioru ścieków oraz dokonano ustaleń dotyczących środowiska, przyrody i krajobrazu. Wyjaśniając obowiązujące w tym zakresie zasady Burmistrz Miasta podał, że: *Do wniosku o wydanie decyzji ustalającej warunki zabudowy czy też lokalizację inwestycji celu publicznego dla obiektu kubaturowego o dowolnej funkcji, w tym funkcji turystycznej, inwestor zobowiązany jest załączyć stanowisko Spółki Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej – oświadczenie o możliwości przyłączenia się do sieci wodociągowej i do sieci kanalizacji sanitarnej (stosownie do przepisów art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Warunki realizacji inwestycji ustalone są zgodnie ze stanowiskiem w/w organu. W przypadku możliwości podłączenia do sieci wodociągowej inwestorowi pozostawia się wybór*

²⁰ J.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 1454, zwanej dalej UPCG.

wpięcia do sieci bądź korzystania z własnego lokalnego ujęcia. W przypadku możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej ustalany jest obligatoryjnie warunek wpięcia do sieci, w przypadku braku takiej możliwości ustalany jest warunek odprowadzenia ścieków do przydomowej oczyszczalni ścieków ew. szczelnego bezodpływowego osadnika. Projekty decyzji o warunkach zabudowy stosownie do lokalizacji i położenia w obszarze głównych zbiorników wód podziemnych, ujętych w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uzgadniane są stosownie do przepisów art. 53 ust. 4 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z organem właściwym w sprawach administracji geologicznej w odniesieniu do udokumentowanych wód podziemnych i złóż kopalin - Starostą Cieszyńskim, jak i Ministerstwem Środowiska, Departamentem Nadzoru Geologicznego czy też Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego – Geologiem Wojewódzkim. Decyzje wydawane są zgodnie ze stanowiskiem w/w organów.

(dowód: akta kontroli str. 142-143, 308)

2.4. Badaniem kontrolnym objęto siedem obiektów turystycznych oddanych do użytku lub rozbudowanych w Ustroniu w latach 2010-2018, posiadających powyżej 50 miejsc noclegowych. Wszystkie te obiekty były podłączone do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W odniesieniu do tych obiektów nie zaistniały przesłanki do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tych obiektów, ponieważ obiekty te nie były przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko ani przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj. nie spełniały kryteriów określonych w § 3 ust. 1 pkt 50 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko²¹. Burmistrz miasta wyjaśnił, że dla obiektów objętych badaniem nie przeprowadzono postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

(dowód: akta kontroli str. 142-143, 146, 189-190, 308)

2.5. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi związane z funkcjonowaniem dużych obiektów turystycznych, w zakresie objętym kontrolą NIK.

(dowód: akta kontroli str. 311)

2.6. W latach 2010 – 2017 Burmistrz Miasta otrzymał od Starosty Cieszyńskiego jedną decyzję o pozwoleniu na budowę obiektu turystycznego (jeden spośród siedmiu obiektów wybranych do kontroli NIK), który został przyłączony do sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 146, 351 – 353)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od oceny działalności kontrolowanej jednostki w badanym obszarze, z uwagi na fakt, że w okresie objętym kontrolą nie wydawano decyzji o warunkach zabudowy dla obiektów turystycznych posiadających powyżej 50 miejsc noclegowych.

²¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 71.

3. Monitoring i kontrola sposobu poboru wody i odprowadzania ścieków przez obiekty turystyczne

3.1. Zgodnie umową zawartą przez Miasto z Wodociągami Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. pobór wody i odprowadzanie ścieków na terenie Ustroń monitorowany był przez tą spółkę. Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Nad prawidłowością działania ekosystemów wodociągowych sprawują nadzór pracownicy techniczni Rejonu Eksploatacyjnego Ustroń oraz pracownicy całodobowej dyspozytorni, którzy przyjmują i udzielają informacji na temat występujących awarii sieci wodociągowej oraz innych nieprawidłowości działania urządzeń wodociągowych, a także zlecają podjęcie działań naprawczych.*

Od grudnia 2014 r. w Urzędzie prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w programie komputerowym REKORD. Natomiast w sprawie rejestru prowadzonego przed grudniem 2014 roku Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *W latach od 2010 do 2014 rejestr zbiorników bezodpływowych był prowadzony w programie EKO-KOSZ, do którego w chwili obecnej nie ma dostępu.*

(dowód: akta kontroli str. 7-16, 147, 283- 284, 309-310, 348, 350)

3.2. Burmistrz Miasta wyjaśnił między innymi, że: *Na terenie Miasta Ustroń znajduje się 58 obiektów turystycznych, a tylko 6 z nich nie jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej.*

(dowód: akta kontroli str. 147, 309-310)

W latach 2010-2017 Straż Miejska przeprowadziła łącznie 1244 kontrole zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe²². Nie przeprowadzono w tym okresie kontroli w żadnym z pięciu zbiorników obsługujących obiekty turystyczne. Spośród wszystkich przeprowadzonych kontroli w 192 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono również kontrolę w jednej spośród dwunastu przydomowych oczyszczalni (w 2016 r.). W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono kary za naruszenie przepisów UPSG na łączną kwotę 6 950 zł. Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Wydział Środowiska i Rolnictwa przekazuje Straży Miejskiej wykaz ulic wraz z adresami nieruchomości celem przeprowadzenia kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Przy sporządzaniu wykazów prowadzona jest analiza, które budynki nie są przyłączone do kanalizacji miejskiej – i te są brane pod uwagę. Ponadto kontrole przeprowadzane są na nieruchomościach, na których zostały stwierdzone nieprawidłowości np. ilość oddawanych nieczystości płynnych nie zgadza się z ilością pobranej wody lub częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych jest niewystarczająca. Ponadto kontrole prowadzone są na nieruchomościach w stosunku do których były zgłoszenia o potencjalnych nieprawidłowościach.*

(dowód: akta kontroli str. 149, 348, 350)

3.3. Kontrole sanitarno-porządkowe przeprowadzane przez pracowników Straży Miejskiej obejmowały zakres wynikający z przepisów UPCG oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Ustroń, dotyczący między innymi nieczystości ciekłych. Na podstawie ośmiu protokołów z kontroli sanitarno-porządkowej przeprowadzonych na posesjach posiadających zbiorniki

²² W kolejnych latach odpowiednio: 96 – 5,7% ogółu zbiorników bezodpływowych; 155 – 9,8%; 214 – 14,0%; 91 – 6,2%; 121 – 8,7%; 295 – 22,6%; 102 – 8,8% i 170 – 15,9%.

bezodpływowe na nieczystości ciekłe²³ stwierdzono, że zakresie poboru wody i odprowadzania nieczystości ciekłych sprawdzano w szczególności: umowy na odbiór nieczystości ciekłych zawartych z przedsiębiorcami zajmującymi się opróżnianiem zbiorników, rachunki potwierdzające korzystanie z tych usług i jego częstotliwość, sposób poboru wody (wodociąg, studnia), liczniki poboru wody i jej zużycie w przypadku podłączenia do wodociągu.

(dowód: akta kontroli str. 150 – 156a)

3.4. W trakcie kontroli nie prowadzono badań, w tym badań z udziałem rzeczoznawców. W latach 2013-2017 Wydział Środowiska Urzędu Miasta Ustroń skierował do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego siedem pism celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych²⁴. W pięciu pismach przedstawiano Straży Miejskiej wykaz ulic wraz z adresami nieruchomości, celem przeprowadzenia kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych lub przydomowej oczyszczalni ścieków²⁵ (w pismach ujmowano wykazy ulic, bez podania numerów posesji lub wykazywano od jednego do kilkudziesięciu adresów). Ponadto, Burmistrz Miasta Ustroń zwrócił się o Wójta Gminy Goleszów z prośbą o przeprowadzenie kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych z trzech nieruchomości mieszczących się w Cisownicy²⁶ oraz do Polskiego Związku Działkowców Rodzinny Ogród Działkowy WYPOCZNEK w Ustroniu dotyczące konieczności opróżniania zbiorników bezodpływowych²⁷.

Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością – w ramach ośmiu kontroli objętych badaniem – był brak rachunków potwierdzających wywóz nieczystości lub posiadanie rachunków potwierdzających niedostateczną częstotliwość opróżniania zbiorników. Właściciele posesji zostali pouczeni o obowiązku przestrzegania zasad obowiązujących w tym zakresie lub otrzymali mandaty karne. W dwóch przypadkach

²³ Badaniem objęto po jednym protokole kontroli z każdego roku objętego kontrolą NIK, w tym 2 protokoły z rekontroli.

²⁴ SR.7021.00073.2013 – pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego przydomowej oczyszczalni ścieków.

SR.7021.00125.2014 - pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych.

SR.7021.00117.2014 - pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych

SR.7021.00056.2014 - pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych.

SR.7021.00005.2014 - pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych.

SR.7021.00134.2016 - pismo wystosowane do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego celem przeprowadzenia oceny stanu technicznego i oceny szczelności zbiorników bezodpływowych.

SR.606.0009.2016 – dotyczy kontroli przydomowej oczyszczalni ścieków – sprawa przekazana do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego jak i do Straży Miejskiej

²⁵ SR.7021.00031.2013 – pismo wystosowane do Straży Miejskiej o przeprowadzenie kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

SR.7021.00125.2014 - pismo wystosowane do Straży Miejskiej o przeprowadzenie kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

SR.7021.00075.2014 - pismo wystosowane do Straży Miejskiej o przeprowadzenie kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

SR.606.0009.2016 – dotyczy kontroli przydomowej oczyszczalni ścieków – sprawa przekazana do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego jak i do Straży Miejskiej.

SR.7021.0032.2017 - pismo wystosowane do Straży Miejskiej o przeprowadzenie kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

²⁶ Pismo SR.7021.00017.2014.

²⁷ SR.7021.00036.2015 – wystosowanie pisma do PZD ROD „Wypoczynek” „Zacisze” dotyczące konieczności opróżniania zbiorników bezodpływowych.

rekontroli stwierdzono zastosowanie się do zaleceń pokontrolnych. Żadna z kontroli objętych badaniem nie była przeprowadzona w obiekcie turystycznym.

(dowód: akta kontroli str. 150 – 156a)

3.5. W czasie trwania kontroli NIK na terenie Miasta Ustroń obowiązywał *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków* uchwalony uchwałą Nr XLVIII/516/2014 Rady Miasta Ustroń z dnia 28 sierpnia 2014 r.²⁸ *Regulamin* zawierał prawa i obowiązki odbiorców usług i usługodawcy w zakresie usług wodno-kanalizacyjnych, w tym warunki i poziom ich świadczenia, formy zawierania umów, dokonywania pomiarów i rozliczeń, przyłączania do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Wcześniej w tym zakresie obowiązywał regulamin wprowadzony uchwałą Rady Miasta Ustroń z dnia 26 stycznia 2006 r. Nr XL/363/2006.

(dowód: akta kontroli str. 170 – 186)

W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywało siedem uchwalonych przez Radę Miasta Ustroń regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Ustroń²⁹, w których w rozdziale 4 pn. *Częstotliwość i sposoby pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do użytku publicznego*, zawarto zapisy dotyczące opróżniania zbiorników bezodpływowych, tj. że właściciel nieruchomości, korzystając z usług przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, opróżnia zbiornik bezodpływowy z częstotliwością gwarantującą zabezpieczenie go przed przepełnieniem, wylewaniem się nieczystości, zanieczyszczeniem i skażeniem powierzchni ziemi i wód podziemnych. Częstotliwość usuwania nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości winna być dostosowana do ilości zużywanej wody, określonej na podstawie wskazań wodomierza oraz pojemności zbiornika bezodpływowego, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

(dowód: akta kontroli str. 313 – 347, 368-373)

3.6. Wodociąg Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. podały do sieci wodociągowej Ustronia łącznie 1 480 tys. m³ wody w 2016 roku i 1 637 tys. m³ w 2017 roku. Rzeczywista ilość ścieków odprowadzona siecią kanalizacyjną wyniosła, odpowiednio: 3 232 tys. m³ i 3 458 tys. m³ (dopływ na oczyszczalnię ścieków i „obca” woda, tj. pobierana z własnych ujęć), a rzeczywista ilość ścieków odebranych ze zbiorników bezodpływowych wyniosła w tych okresach: 47 tys. m³ i 55 tys. m³.

W sprawie szacowanego i rzeczywistego zużycia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla wybranych do badania siedmiu obiektów turystycznych Prezes Zarządu Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. wyjaśniła między innymi, że: *...jeśli chodzi o prognozowane zużycie wody/odprowadzanie ścieków dysponujemy taką informacją tylko odnośnie odbiorcy (...). Nie jesteśmy w stanie podać rzeczywistej ilości wody podanej do sieci dla wskazanych obiektów.*

(dowód: akta kontroli str. 187 – 190, 312)

3.7. Mieszkańcy Miasta Ustroń informowani byli w latach 2016 i 2017 o jakości wody do spożycia w szczególności poprzez:

²⁸ Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2014 r. poz. 4556.

²⁹ Uchwały Rady Miasta Ustroń: XXVIII/334/2017 z 25 maja 2017 r.; XX/223/2016 z 25 sierpnia 2016 r.; XIX/210/2016 z 23 czerwca 2016 r.; XXVII/313/2012 z 20 grudnia 2012 r.; XXV/281/2012 z 25 października 2012 r.; XVIII/211/2012 z 29 marca 2012 r.; XLIII/393/2006 z 27 kwietnia 2006 r.

- informacje zamieszczane na stronie internetowej www.ustron.pl, w tym obszarowe oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia, sporządzane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Cieszynie³⁰;
- za pośrednictwem strony www.wzc.com.pl, gdzie zamieszczane były sprawozdania z badań wody przeprowadzanych w dwóch stacjach uzdatniania wody w Ustroniu Jaszowcu i Ustroniu Poniwiec, przeprowadzonych przez Laboratorium Badania Wody Wisła-Czarne.

(dowód: akta kontroli str. 191 – 201)

3.8. Stwierdzając, iż w Ustroniu nie występowało okresowe pogorszenie jakości wody lub zmniejszenie dostawy Burmistrz Miasta wyjaśnił, że: *Proces technologiczny uzdatniania wody na wszystkich ujęciach zapewniania właściwą jakość wody określoną rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*³¹.

Stanowisko to potwierdzone zostało przez *PPIS*, który poinformował, iż na terenie Gminy Ustroń na przestrzeni ubiegłych lat zarówno w ramach bieżącego nadzoru, jak również kontroli wewnętrznej, nie odnotowano okresowych pogorszeń jakości wody przeznaczonej do spożycia. Po analizie otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych próbek wody *PPIS* stwierdził przydatność wody do spożycia³².

(dowód: akta kontroli str. 147-148, 201-203, 309-310, 367)

Według informacji uzyskanych z *PPIS* spośród siedmiu obiektów turystycznych wytypowanym do badania NIK, w latach 2012-2017 inwestorzy pięciu zgłosili obiekt do kontroli dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w wyniku której czterem obiektom wydano pozytywną opinię sanitarną, a jednemu opinię taką wydano po realizacji wydanych w trakcie kontroli obiektu zaleceń, dotyczących części pomieszczeń sanitarnych. Dwa obiekty nie zostały zgłoszone w tym okresie. Jednocześnie *PPIS* poinformował, że dokumenty dotyczące ww. kontroli przechowywane są przez okres ostatnich pięciu lat.

Zastępca Burmistrza oświadczyła, że w okresie objętym kontrolą Miasto nie posiadało kąpielisk ani basenu miejskiego.

(dowód: akta kontroli str. 202 – 206, 349)

3.9. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach³³ poinformował, iż w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego w latach 2010-2017 prowadził na terenie Gminy Ustroń badania wód powierzchniowych. Badania prowadzone w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych (Wisła powyżej ujęcia Bładnicy – okres badań 2010-2012 i Poniwiec powyżej ujęcia wody – okres badań 2013-2017) wykazały spełnianie wymagań dla obszaru chronionego. Badania temperatury wody w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Gminy Ustroń nie wykazały istotnej zmiany w odniesieniu do wartości średniorocznych.

Ścieki ujęte w systemie kanalizacyjnym na terenie Gminy Ustroń dopływały siecią do oczyszczalni ścieków komunalnych w Ustroniu. Zgodnie z posiadanym pozwoleniem wodnoprawnym Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. wykonywały 12 automonitoringowych analiz jakości ścieków w ciągu roku we wskaźnikach zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodno-prawnym. Wyniki tych analiz

³⁰ Zwanego dalej: *PPIS*.

³¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 2294.

³² Pismo Nr *PPIS-0610-5/2018* z dnia 23 lipca 2018 r.

³³ Zwany dalej: *WIOŚ*.

przekazywane były do WIOŚ. W latach 2010-2018 jakość oraz ilość odprowadzanych do środowiska ścieków oczyszczonych nie uległa znacznej zmianie i w poszczególnych latach tego okresu spełniała warunki określone w pozwoleniu wodnoprawnym. Ponadto w wyniku przedmiotowych analiz stwierdzono brak widocznych różnic pomiędzy sezonem letnim i zimowym.

W latach 2010 – 2018 WIOŚ przeprowadził dwie kontrole oczyszczalni ścieków komunalnych w Ustroniu (w 2012 i 2017 roku) oraz jedną w oczyszczalni ścieków przemysłowych (w 2017 roku). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie wydano decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne.

W okresie od 3 do 9 sierpnia 2018 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę w Wodociągach Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. na terenie oczyszczalni ścieków komunalnych Ustroń. W trakcie tej kontroli sprawdzono przestrzeganie warunków dotyczących pobierania wody i odprowadzania ścieków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

W toku kontroli WIOŚ stwierdzono, że wyniki comiesięcznych analiz wykonanych w 2017 i 2018 roku nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzonych do środowiska w 2017 roku oraz średnia dobową ilość ścieków oczyszczonych odprowadzanych w roku 2018 również nie przekraczała wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu. Na podstawie sprawozdań stwierdzono, że badania wykonywane były w oparciu o próby średniodobowe, pobierane przez przedstawiciela laboratorium akredytowanego. Przestrzegano także terminu (30 dni) przedkładania wyników automonitoringowych analiz WIOŚ. Nie stwierdzono nieprawidłowości zarówno w zakresie eksploatacji urządzeń, jak i jakości ścieków odprowadzanych do wód.

(dowód: akta kontroli str. 207 – 211)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Urząd prawidłowo kontrolował sposób poboru wody i odprowadzania ścieków zarówno przez obiekty turystyczne, jak również przez pozostałych użytkowników sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Prowadzono kontrole eksploatacji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, których odsetek wahał się w badanym okresie od 5,7% w 2010 r. do 22,6% ogółu zbiorników bezodpływowych w 2015 r. Pobór wody z sieci wodociągowej i odprowadzanie ścieków przez odbiorców z terenu Gminy był monitorowany przez podmiot zewnętrzny.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁴, wnosi o podjęcie działań w celu wyegzekwowania opracowania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne i uchwalenia wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

³⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., zwanej dalej *ustawą o NIK*.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 października 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Iwona Soroczyńska
Gł. specjalista kontroli państwowej**

.....